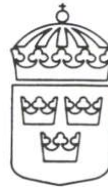

Riksdagens protokoll

1993/94:95

Måndagen den 25 april

Kl. 12.00 – 12.39

Protokoll
1993/94:95

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 18 och 19 april.

*Svar på
interpellationer*

2 § Svar på interpellation 1993/94:104 om den setukesiska folkgruppen

Anf. 1 Utrikesminister MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Fru talman! Peeter Luksep har i sin interpellation om det setukesiska folkets rättigheter frågat mig om jag vid lämpligt tillfälle avser att aktualisera denna folkgrupps situation samt om stöd till setukeserna kan rymmas i det svenska östsamarbetet.

Setukeserna är en finsk-ugrisk folkgrupp som historiskt har sin boplatz i gränstrakterna mellan Estland och Ryssland. Språkligt och kulturellt står de esterna mycket nära, men skiljer sig därigenom att de omfattar den ortodoxa tron och värnar om en traditionell landsbygdskultur. När Estland återfick sin självständighet 1991 kom setufolket att delas. Majoriteten, ca 18 000, finns i Estland medan en mindre grupp, enligt uppgift ca 2 000 personer, hamnade på den ryska sidan om gränsen – den gräns som är en följd av sovjetiska gränsändringar till rysk förmån efter annekteringen av Estland 1940. De är bosatta i Petseriområdet, på ryska Petjora, som under mellankrigstiden tillhörde Estland och som dagens estniska myndigheter med åberopande av Tartufreden kräver åter. Den överväldigande majoriteten där är ryssar, och i området, som tillhör Pskovs län, finns också ett kloster som är andligt centrum för såväl troende ryssar som de ortodoxa setukeserna.

Sovjetimperiets sönderfall innebar att den setukesiska folkgruppen kom i kläm mellan två länder som båda med stöd i folkrätten hävdar sin rätt till det område där minoriteten är bosatt. Frågan om setukesernas situation måste därför sättas in i ett större sammanhang som rör gränsproblematiken och den regionala stabiliteten. Den oreglerade gränsfrågan innebär för setukeserna främst problem i vardagen, som att besöka släktingar på andra sidan gränsen. Då erfordras visum som kräver omvägar via konsulat i S:t Petersburg respektive Tallinn. När setufolket i oktober i fjol samlades till sin första kongress sedan 1930 beklagade man också att varken Ryssland eller Estland i den övergripande gränskonflikten tagit hänsyn till setukesernas intressen

och inte ens försökt att etablera en diskussion som skulle kunna leda till att minoritetsgruppen kunde leva ett normalt liv tills dess en politisk lösning av konflikten nåtts.

Fru talman! I ett längre perspektiv är en gynnsam ekonomisk utveckling på båda sidor om gränsen den viktigaste faktorn för att garantera trygghet och stabilitet för alla invånare i regionen. En svensk strävan har därför varit att i möjligaste mån bidra till ekonomiska reformer och ökade handelskontakter med närområdet. Det har gällt den estniska sidan av gränsen, men också i Pskovområdet på den ryska sidan börjar samarbetet ta fart. I min delegation till Pskov ingick bl.a. myndighetscheferna för Svenska Institutet och Swedecorp, och nyttiga samtal hölls med den lokala administrationen.

Jag tror att vi ännu en lång tid kommer att få syssla med vad som kan kallas eftervärden av sovjetimperiets sönderfall. Från svensk sida kommer vi att fortsätta ansträngningarna för att främja en normalisering av förbindelserna mellan Ryssland och Estland. Däri ingår självfallet också att uppmärksamma sådana frågor som kan hota demokrati och mänskliga rättigheter i regionen. Vi kommer att följa setufolkets situation och argumentera för att myndigheterna på såväl rysk som estnisk sida inför smidiga praktiska regler för gränspassage i Petseri/Petjoraområdet. Sådana särskilda arrangemang för lokalbefolkningen har överenskommit i Narva-Ivangorod i det nordliga avsnittet av den rysk-estniska gränsen. Förenklade lokala reserutiner lär redan ha överenskommit mellan Pskov och de lettiska gränslänen.

Vad beträffar stöd till setukesernas skolor och kultur kan sådant i princip komma i fråga för det svenska östsamarbetet. Denna fråga får följas upp vid de kontakter med Pskovregionens myndigheter som inleddes i samband med mitt nyliga besök.

Anf. 2 PEETER LUKSEP (m):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. När det moderna Estland grundades kring åren 1917 och 1918 fanns det under Kerenskijs tid i det demokratiska Ryssland ingen enhet som motsvarade det nuvarande Estland. Estland bildades av det gamla generalguvernementet Estland och av delar av Livland samt av delar av på den tiden ryska provinser, såväl i Narvaområdet som i Petseri/Petjoraområdet. Det skedde genom lokala petitioner till både Tallinn och Petrograd, om att få tillhöra det Estland som skulle skapas. I Petseriområdet var det 74 fullmäktigeledamöter från staden Petseri och från omkringliggande kommuner som vädjade om att området skulle få tillhöra Estland.

Det är ett blandat område med såväl rysk som setukesisk befolkning. Det var det redan på den tiden och det har det varit därefter, såväl under republikens Estlands dagar som under Sovjettiden.

Skälet till att Stalin ändrade gränsen 1944 är det egentligen ingen som känner till. Möjligen var det för att man ville visa de ockuperade länderna deras plats, möjligen var det för att man ville förbereda någon form av folkdemokratier av Estland och Lettland, precis som man gjorde med bl.a. Polen och Ungern, som fick avstå territorier till Sovjetunionen.

Vid senare folkräkningar under Sovjettiden har man förnekat setukesernas existens, och under den allra senaste tiden har det återigen blivit möjligt

att tala om att de finns till. Det är ofta man från setukesiska företrädare möter en besvikelse, t.o.m. bitterhet, över att ryska minoriteter i Baltikum och på andra håll i det forna Sovjetunionen, ryska minoriteter som har vapenskramlade politiska kretsar i Moskva att luta sig mot, väcker så pass mycket mer uppmärksamhet i världen än andra minoriteter, mindre vapenutrustade folkslag, som blivit kvar på fel sida av gränsen som en följd av Stalins och andra sovjetiska diktators gränspolitik.

Utrikesministerns svar andas förståelse för problemens existens. Om några dagar kommer en framträdande representant för den setukesiska kongressen, som nämns i svaret, till Stockholm. Hon hoppas säkerligen att få träffa företrädare för svenska myndigheter för att bl.a. diskutera bistandsfrågor.

Utrikesministern säger att man skall ha fortsatta kontakter från svensk sida med Pskov-Oblastens myndigheter. Den logiska följdfrågan blir då om man också är beredd att ta kontakt direkt med setukesernas representanter i frågor om stöd till bistånd, kultur, skolor och liknande.

Anf. 3 Utrikesminister MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Fru talman! Det är ett givet utmärkt tillfälle när en representant för denna kongress kommer till Stockholm. Jag rekommenderar en kontakt med dem på Svenska Institutet som handlägger östsamarbetet. Det är naturligtvis den myndighet som har möjlighet att både stödja undervisning och kultur. Det vore den riktiga kontakten att ta.

Anf. 4 PEETER LUKSEP (m):

Fru talman! Jag skall givetvis framföra detta.

Med anledning av utrikesministerns nyligen genomförda resa till Pskov-området skulle jag vilja ställa en följdfråga. Fick utrikesministern i samband med den resan någon uppfattning om dessa frågor? Förekom det några diskussioner med lokala myndigheter om setukesernas förhållanden?

Anf. 5 Utrikesminister MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Fru talman! Det är möjligt att de myndighetsrepresentanter som jag hade med mig hade någon sådan kontakt. Jag hade det inte själv. Mitt samtal var inriktat på den ryske utrikesministern och kom genom diverse händelser i Moskva att i viss mån domineras av ett viktigt ärende som det var angeläget att reda ut. Jag hade därför ingen möjlighet att ta upp just denna fråga.

Anf. 6 PEETER LUKSEP (m):

Fru talman! Låt mig då uttrycka en förhoppning om att det vid framtida svensk-ryska kontakter, på t.ex. diplomatisk nivå, blir möjligt att vid något tillfälle också föra denna fråga på tal.

Anf. 7 Utrikesminister MARGARETHA AF UGGLAS (m):

Fru talman! Som jag har sagt, tycker jag att det blir lämpliga tillfällen när myndighetspersoner följer upp mitt besök i Pskov. Det är naturligtvis den riktiga nivån att föra detta på tal.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1993/94:109 om antipersonella minor

Anf. 8 Statsrådet ULF DINKELSPIEL (m):

Fru talman! Christina Linderholm har i en interpellation ställt följande frågor till mig:

Betraktar regeringen mina 013 som en antipersonell mina som således inte kommer att tillåtas för export enligt den FN-resolution som Sverige har ställt sig bakom?

Vilka initiativ tänker Sverige fortsättningsvis ta för att användningen av antipersonella minor skall upphöra?

Får jag för det första säga att vi från regeringens sida välkomnar den debatt som under senare tid förts kring minvapnet. Det är oerhörda lidanden som förorsakas bland civilbefolkningen i många länder på grund av kvarliggande minor. Kraftfulla åtgärder är utan tvivel nödvändiga för att såväl försöka röja nu befintliga minor som söka förhindra en fortsatt utläggning av sådana minor.

Den FN-resolution som Christina Linderholm hänvisar till var Sverige medförslagsställare till. Den antogs i FN:s generalförsamling i slutet av 1993. Resolutionen uppmanar alla länder att inte exportera "antipersonella minor som kan förorsaka stor fara för civilbefolkningen". Vi fäste stort avseende vid denna definition, eftersom vi önskade en bred uppslutning kring just de mintyper som i de berörda länderna förorsakat stora lidanden. Låt oss kalla dem för truppminor, eftersom det är den benämning som vi använder i Sverige för minor av den här typen.

Sådana minor har inte tillverkats i Sverige under de senaste 15 åren. Någon export är därmed inte aktuell. Det är värt att notera att ingen svensktillverkad mina, varken truppmina eller annan mina, påträffats i något av de länder som nu är drabbade av kvarlämnade minor.

Christina Linderholm frågar om regeringen betraktar fordonsmina 013 som en antipersonell mina som inte kommer att tillåtas för export enligt FN-resolutionen.

Fordonsmina 013 är, som framgår av benämningen, en fordonsmina:

- den är konstruerad för att verka mot landande flygplan och mot pansrade fordon,
- den har en storlek som gör den lätt att upptäcka och röja; den är, som Christina Linderholm säkert vet, ungefär lika stor som en TV på stativ, och
- den är en bevakad mina som utlöses på kommando.

Christina Linderholm anför i sin interpellation att fordonsmina 013 har antipersonell verkan och att den går att försätsutlösa med t.ex. snubbeltråd. Det är riktigt att de grova hårdmetallkulor som slungas ut från minan för att slå igenom pansrade fordon och flygplan också verkar mot andra, mindre skyddade mål. Det är också riktigt att minan kan förses med trådutlösning. Den skiljer sig därvid inte från andra minor, eller från granater och andra militära produkter med sprängämne i. De kan alla på ett eller annat sätt ap-teras för försätsutlösning. Men det är inte fordonsminor av denna typ som FN-resolutionen riktar sig mot, utan de små nedgrävda eller utslängda truppminor som är svåra att upptäcka och röja och som kan ligga kvar upp-

täckta och fortfarande efter lång tid kan detonera. Fordonsmina 013 är inte en sådan truppmina.

Som Christina Linderholm nämner, finns det också en uppmaning från USA till alla mintillverkande länder att tillämpa ett exportmoratorium på 3–5 år för alla antipersonella minor – detta i avvaktan på att den översyn av det internationella minprotokollet, som detta år påbörjas inom FN, skall resultera i kraftfullare regler för minkrigsföring och kanske också restriktioner avseende export och tillverkning av vissa mintyper.

Vi har i Sverige exportförbud för all krigsmateriel. Först genom regeringens beslut i varje enskilt fall ges tillstånd till export. Vi reglerar vår krigsmaterielexport på detta sätt och inte genom moratorier. Det är emellertid naturligt att regeringen, genom en fortsatt restriktiv tillståndsgivning för minmateriel, beaktar att dessa vapensystem kan medföra särskilt stora risker för civilbefolkningen. Vi kommer således, som jag tidigare har sagt här i kammarerna, tills vidare inte att medge export av några truppminor. Vi kommer också i internationell samverkan, med bl.a. USA, att söka åstadkomma överenskommelser som förhindrar ett återupprepande av den urskillningslösa minkrigsföring som bedrivits i många länder under senare år.

Jag kan alltså försäkra Christina Linderholm att vi kommer att spela en aktiv roll vid kommande expertmöten inom ramen för konventionen om särskilt inhumana vapen, där för övrigt Sverige innehar ordförandeskapet, bl.a. vad avser översynen av minprotokollet. Om resultat kan uppnås genom överenskommelser om exportförbud för vissa mintyper, genom tekniska arrangemang på minorna så att de desarmerar sig själva och är lätta att leta reda på och röja, eller på annat sätt, är det dock ännu för tidigt att uttala sig om.

Jag vill avslutningsvis påminna om att vi genom bidrag till minröjning och hjälp till skadade försöker bidra till att lidandets omfattning minskar. Svensk försvarsindustri är också engagerad för att i samverkan med FOA få fram minröjningsanordningar, som på ett mer effektivt sätt än med nuvarande materiel kan röja de utspridda minorna.

Anf. 9 CHRISTINA LINDERHOLM (c):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet Dinkelspiel för det uttömmande och pedagogiska svaret.

Det är bra att Sverige internationellt medverkar till att ta initiativ som rör frågor om användande av minor. Jag tycker dock att man borde kunna göra mer än vad som anges i svaret, vilket också framgår av min interpellation. En del frågor har möjligen blivit obesvarade eller något oprecist besvarade. Jag vill ändå säga att vi är helt överens om att vi måste hjälpas åt för att försöka begränsa skadeverkningarna och lidandet för dem som har drabbats.

Sedan mitt besök i Afghanistan för ungefär ett år sedan har jag blivit alltmör upprörd av och engagerad i frågor som rör minspridning och åtgärder för att komma till rätta med mineringens effekter. Det jag såg och hörde berättas där, om det oerhörda lidande som den afghanska befolkningen får utstå åratals efter att kriget mot dåvarande Sovjetunionen tagit slut, har naturligtvis upprört mig. Även om det nu pågår ett inbördeskrig i Kabul och där omkring, kan man inte jämföra det med den död och de skador som drabbar

Prot. 1993/94:95
25 april 1994

*Svar på
interpellationer*

barn och vuxna på grund av de miljontals minor som finns i marken och utspridda över landet.

Jag vill göra några kommentarer till interpellationssvaret och ställa några frågor.

Det här är ett mycket omfattande och för en lekman obegripligt område, med många benämningar, många mintyper och många aktörer på marknaden. Jag vill på intet sätt förringa Sveriges insatser i det internationella arbetet, utan det är bra att vi står på oss, är föregångare och tar initiativ. Men det tjänar inte så mycket till att slå sig för bröstet och säga att svenska minor inte förekommer på några av de krigsskådeplatser där minor finns, när vi vet vilket lidande som åsamkas befolkningen i många av världens fattigaste länder. Barnen drabbas särskilt hårt, vilket får konsekvenser för mycket lång tid framöver, då tillväxten hämmas av alla skadade.

Det finns många organisationer både i Sverige och i andra länder som arbetar mycket hårt för att få till stånd ett internationellt förbud mot framför allt personminor, eller truppminor, som statsrådet kallar dem. Inte minst Rädda barnen i Sverige har jobbat mycket hårt för detta. Jag delar åsikten att dessa minor borde förbjudas – att tala om någonting annat skulle vara dubbelmoral. Att diskutera ny teknik, så att minor skall kunna desarmera sig själva och alla möjliga sådana detaljer, är fåfängt när man vet att det redan finns mer än 100 miljoner minor utspridda och kanske lika många i lager. Jag förmodar att många tillverkare också önskar få avsättning för minorna på ett eller annat sätt.

Min fråga rörde i första hand mina 013, som statsrådet definierar som en fordonsmina och som således inte omfattas av den FN-resolution som Sverige har medverkat till. Jag vill fråga: Hur många länder har anslutit sig till den resolutionen? Det är viktigt att vi får veta hur pass stor spridning denna FN-resolution har fått.

Jag tycker också att det är viktigt att få höra om statsrådet vet om USA:s uppmaning till ett moratorium kan tänkas omfatta mina 013, om amerikanska räknar den till den grupp som skulle kunna vara antipersonella minor eller truppminor. Människorättsorganisationen America's Watch gör det definitivt, som jag påpekar i min interpellation.

Bofors tillverkar och marknadsför 013, som då inte omfattas av FN-resolutionen. Den marknadsförs bl.a. i USA i en mycket ansedd tidskrift, som heter Jane's Defence Weekly. Om man nu marknadsför sig internationellt, kan man då inte tänka sig att det så småningom kommer förfrågningar om exporttillstånd? Statsrådet har markerat att Sverige inte ger exporttillstånd för personminor eller truppminor, men skulle det kunna tänkas att en sådan här mina får tillstånd att exporteras till något eller några av de länder som regeringen i dag ger tillstånd till?

Är det dessutom inte så, om det egna försvaret använder ett vapen som tillverkas i landet, att det åtminstone indirekt leder till att man önskar marknadsföra och sälja ett sådant vapen till andra länder?

Statsrådet lovar att Sverige vid översynen av minprotokollet skall spela en aktiv roll under det här året. På vilket sätt kommer Sverige att ta några egna initiativ till skärpningar, förbud eller liknande? Jag är säker på att statsrådet också har noterat att det har väckts ett antal motioner, bl.a. en av mig, där

sådana åtgärder krävs och som nu kommer att behandlas i utrikesutskottet den närmaste tiden.

Jag vill slutligen ställa en fråga: Finns det enligt statsrådet några skäl att dra paralleller mellan det generella förbudet mot kemiska vapen och minor? Det finns ju ett sådant förbud mot kemiska vapen som i stort sett respekteras. Skulle man kunna tänka sig att ett minförbud får liknande effekt, och är Sverige i så fall berett att ta ett initiativ till ett sådant förbud?

Anf. 10 Statsrådet ULF DINKELSPIEL (m):

Fru talman! Låt mig först säga att jag inte bara har största förståelse för Christina Linderholms interpellation, utan att jag också helt kan ställa mig bakom själva utgångspunkten för den. Det är att den typ av händelser som man har sett prov på i Afghanistan men också på flera andra ställen är en naturlig grund för förstärkta internationella insatser för att komma till rätta med de här problemen. Just den här typen av mindre minor, som det är fråga om i Afghanistan men också på andra ställen, slängs ut ganska osorterat i stor utsträckning, och de har dessutom en lång livslängd. De är svåra att upptäcka. I vilken natur som helst kan just civilbefolkningen komma till skada – dvs. inte trupp eller de som utgör mål.

Den resolution som har antagits i FN, bakom vilken nu står 53 länder, om jag är rätt informerad, syftar just till att komma till rätta med den här typen av olyckor, som blir av ganska systematisk natur.

Jag håller också med om att det inte är någon tröst för oss att det inte är våra minor. Men eftersom det i debatten har förekommit uppgifter om att det skulle ha varit svenska minor som funnits i vissa områden, vill jag bara hänvisa till att alla de undersökningar som vi har gjort pekar på att något sådant inte har skett. Export av sådana här minor förekommer inte. I den delen är det inte fråga om antingen-eller, utan det är både-och. Vi skall iakttä restriktivitet, eller vi exporterar inte den här typen av minor. Men vi skall också – det visar resolutionen – verka för att andra icke exporterar sådana här minor och förhoppningsvis få detta att bli så heltäckande som möjligt.

Jag håller också med om att ny teknik bara kan vara ett komplement. Det kan aldrig vara en ersättning för ett förbud av export. Men minor mot trupp som efter någon dag skulle desarmeras innebär i alla fall inte samma hot mot civilbefolkningen som minor som ligger kvar under mycket lång tid framöver. Sådana minor innebär ett närmast konstant hot mot civilbefolkningen.

Christina Linderholm ställde ett antal frågor om avvägningen mellan anti-personella och andra typer av minor. Alla minor kan självklart ha en effekt mot trupper, även de allra tyngsta minorna. Om de exploderar kan det också drabba trupperna. I förlängningen kan det också drabba civilbefolkningen, men det sker naturligtvis bara i undantagsfall.

En fordonsmina av den typ som det här är fråga om används ju för att stoppa stridsframryckningar, framryckningar av pansrade fordon och liknande. De läggs ut på vägar och är en mycket viktig del också av vårt svenska försvar. Sverige har stora avstånd, inte minst i Norrlandsregionerna. Därför måste denna mina ingå som en del i vårt försvar, i varje fall så länge andra länder har den.

Den är icke av den typ som resolutionen avser. Den uppfattningen har

våra experter kommit fram till både i arbetet med resolutionen och i kontakter med experter från andra länder. Det kan finnas avvikande åsikter. Det har Christina Linderholm pekat på. Vår bestämda uppfattning är dock att resolutionen inte tar sikte på denna mina. Om resolutionen skulle avse fordonsminor av denna karaktär hade det med allra största sannolikhet inte blivit någon resolution. Detta är nämligen ett allmänt utbrett vapen.

Christina Linderholm frågar om vi skulle ge tillstånd till export av fordonsmina 013. Jag kan icke säga det. Vi gör avvägningar vid varje enskilt fall och för varje enskilt land. Det är skillnad om exempelvis ett nordiskt land skulle vilja ha samma mina som det svenska försvaret jämfört med om man skulle vilja ha den i ett utsatt område och dessutom missbrukar den. Sådant vägs in vid bedömningen. Jag kan inte ge ett definitivt svar. Jag kan inte säga att vi inte under några omständigheter skulle exportera. Jag kan säga att vi självfallet inte skulle exportera under vissa omständigheter, men inte var gränsen går. Det skiljer sig från fall till fall.

Christina Linderholm frågade om man kan tänka sig några svenska initiativ och om det finns skäl att dra paralleller med förbudet av kemiska vapen. Jag tror inte att det är realistiskt att gå fram över hela fältet på en gång. Det är en integrerad del av försvaret i de olika länderna. Däremot kan jag tänka mig en gradvis utveckling, att man successivt förbjuder de mest förhatliga mintyperna och samtidigt försöker åstadkomma tekniska förbättringar.

Anf. 11 CHRISTINA LINDERHOLM (c):

Fru talman! Det var ett ganska omfattande svar som egentligen inte sade så mycket. Jag vill ändå säga att jag kan förstå osäkerheten.

Bofors har ett samarbete med fransmännen i fråga om mina 013, åtminstone när det gäller den ammunition som finns i minan. Det kanske inte finns samma restriktivitet hos fransmännen som hos svenskarna när det gäller export till andra länder. Ur den aspekten och med hänsyn tagen till att det finns ett antal fristående respekterade organisationer som anser att man under vissa förutsättningar kan hänföra mina 013 till gruppen truppminor eller antipersonella minor rör vi oss litet i ett gränsland.

Jag tror att det finns en enighet om personminornas och truppminornas farlighet och om att vi på många sätt måste se till att de försvinner. Jag hoppas att Sverige, med den opinion som finns hos svenskarna, kan göra stora insatser.

Jag skulle vilja att Sveriges regering och riksdag kunde säga att de minor som finns i en gråzon – som kan definieras som både det ena och det andra – ligger så nära de antipersonella minorna eller truppminorna att de måste ses över. De anses nämligen kunna utlösas försätligt och drabba civilbefolkningen på samma sätt som personminor.

Anf. 12 Statsrådet ULF DINKELSPIEL (m):

Fru talman! Jag försökte i mitt första svar att ge en så precis redovisning som möjligt. Däri ligger att jag inte exakt kan säga hur vi kommer att ställa oss i varje enskilt fall. Det vore tjänstefel av mig, eftersom riksdagen har lagt fast riktlinjer för krigsmaterielexporten som klart säger att det skall göras

en bedömning vid varje enskilt fall, bl.a. med utgångspunkt i det svenska försvarets behov.

Därför är en samproduktion med t.ex. Norge på ett sådant område någonting helt annat än andra typer av export. Det vore oärligt av mig att förespegla kammaren någonting annat. Det är ett precist svar i den meningen att det i grunden inte finns något absolut förbud mot export, men det krävs tillstånd vid varje enskilt tillfälle.

Christina Linderholm tar upp problemet med avgränsningen. Det funderar vi ständigt över. Det är inte minst en följd av Christina Linderholms fråga, men problemet har varit aktualiserat tidigare. Var skall man dra gränsen mellan antipersonella minor av den typ som avses i FN-resolutionen och andra minor? Vi skall ha klart för oss att det, när det gäller mina 013, är fråga om stora kulor som skall gå genom pansar. Jag beskrev minans karaktär tidigare. Det är en dyr mina. Om den skall användas för antipersonella ändamål blir det mycket dyrt. För sådant skulle man använda en helt annan typ av mina. Minan inhandlas alltså inte systematiskt för detta ändamål.

Jag har svårt att tänka mig att det över huvud taget skulle bli fråga om något förvärv av sådana minor i de länder som skulle vara aktuella. Jag har aldrig hört talas om någon förfrågan eller om något intresse av den här typen av mina. Det finns oändligt många andra. Detta har lett till slutsatsen att mina 013 icke kan betraktas som en antipersonell mina. Inte ens utifrån de gemensamma intressen som vi har att bevaka står minan särskilt mycket i fokus.

Christina Linderholm pekar på ett speciellt problem som jag inte känner till. Jag tvivlar på att det finns ett samarbete med fransmännen i fråga om denna mina. Jag kan ha fel på den punkten, men jag har ingen information om att det skulle existera något sådant samarbete. Jag skall gärna se över detta samarbete om Christina Linderholm har belägg för det, men mig veterligen finns det icke något sådant samarbete. Följden av detta blir att jag inte kan ge någon ytterligare kommentar till det som Christina Linderholm säger om detta.

På detta område, liksom på andra, har Sverige varit en av de drivande krafterna. Däri ligger att vi ständigt gör den prövning som Christina Linderholm hänvisar till. Jag sade också i mitt tidigare svar att jag kan tänka mig en fortsatt gradvis utveckling mot en humanare krigföring. Låt oss kalla det så, även om jag i grunden tycker illa om det begreppet. Det finns nämligen ingen human krigföring. Arbetet på det här området kommer att fortsätta.

Anf. 13 CHRISTINA LINDERHOLM (c):

Fru talman! Jag kan ansluta mig till statsrådets definition om att det inte finns någon human krigföring. Jag delar helt den uppfattningen.

Däremot delar jag nog inte statsrådets uppfattning att det finns länder som skulle dra sig för kostnaden. Det finns tyvärr fortfarande länder som avsätter en betydande del av sin budget för att utrusta sin krigsmakt.

När det gäller minan och samarbetet med Frankrike samarbetar man om ammunitionen inom ramen för bonusprojektet. Man samarbetar med Giat Industries of France. Det finns en koppling. Jag kan naturligtvis inte bevisa hur stark den är. Men det sker ett utvecklingssamarbete med fransmännen.

Det påstår åtminstone Jame's Defence Weekly, som lär vara mycket respekterad i vapenkretsar.

Självfallet kan inte statsrådet stå här och säga vilka länder man skall exportera till och i vilka sammanhang det skall ske. Jag förutsätter dock att Sverige kommer att ta till sig de synpunkter som kommer fram här och de som kommer från utrikesutskottet. Jag förutsätter också att man driver de frågorna i översynen av minprotokollet. Det finns ett förnämligt tillfälle just i år att förbättra situationen på det här området för världens fattigaste folk. Jag är ledsen att det inte har gått att få mera precisa svar. Men jag tycker ändå att det är värdefullt med den här diskussionen. Jag hoppas att det inte är sista gången vi får tillfälle att diskutera sådana här frågor.

Jag önskar en liten signal om att Sverige lovar att driva frågan hårt under sitt ordförandeskap i översynen av minprotokollet. Jag vill också ha ett positivt besked om att man skall se var i gränzonen man kan hitta minor som är ett mellanting mellan truppminor och fordonsminor för att se om man går vidare från de minor som de flesta är så överens om till till nästa grupp av farliga minor.

Anf. 14 Statsrådet ULF DINKELSPIEL (m):

Fru talman! Jag vill ge två kortfattade sakupplysningar. Bonus är något helt annat. Det är inte ens fråga om samma härad. Det gäller en artillerigranat och för övrigt ett samarbete som befinner sig i en ganska inledande fas.

I den mån min första kommentar gav upphov till missförstånd vill jag säga att jag inte menar att den typ av länder som vi avser inte köper minor. Det gör de visst. Jag menar bara att de inte skulle inrikta sig på den här typen av mina. Jag känner inte till att någon kontakt skulle ha tagits. Minan är för dyr. Den fungerar som en fordonsmina, och är oerhört dyr. Den skulle därför inte komma att sättas in som en antipersonell mina.

Jag tar självfallet till mig vad Christina Linderholm har sagt. Jag sätter också värde på den här debatten. Det är klart att den ytterligare aktualiserar en diskussion kring dessa avgränsningsfrågor. Jag ser fram emot en fortsatt dialog kring dem.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1993/94:245 till konstitutionsutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkande 1993/94:KU19
Finansutskottets betänkanden 1993/94:FiU11 och FiU13-FiU17

6 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

1993/94:150 Förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1994/95, m.m. (kompletteringsproposition)

7 § Meddelande om remissdebatt

Anf. 15 TALMANNEN:

Morgondagens plenum inleds kl. 14.00 med remissdebatt avseende kompletteringspropositionen.

Debatten inleds av finansministern. Därefter deltar företrädare för oppositionspartierna.

8 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 22 april

1993/94:139 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till civilministern om bidragen till de politiska ungdomsförbunden:

För en tid sedan uppmärksammades stort i massmedia att flera politiska ungdomsförbund, genom att lämna vilseledande uppgifter, under lång tid erhållit för stora offentliga bidrag. Liknande uppgifter har då och då förekommit om andra – dock inte politiska – föreningar.

Genom att de politiska ungdomsförbunden själva betalade egenavgifter för medlemmar, som inte längre var medlemmar, erhöll man offentliga bidrag utan att vara berättigad därtill.

Vilka åtgärder är statsrådet beredd vidta mot bakgrund av att olika organisationer/föreningar erhållit offentliga bidrag på ett otillbörligt vis?

1993/94:140 av *Hans Göran Franck* (s) till statsministern om valutgången i Italien:

Statsministern gav efter parlamentsvalen i Italien en alltför positiv kommentar till den oroväckande valutgången.

Särskilt oroande är inte bara att nya, oerfarna populistiska högerpartier

nått framgångar utan även och framför allt att nyfascisterna är på stark fram-marsch. Får de en stark ställning i en ny italiensk regering borde den samlade svenska reaktionen ur demokratisk synpunkt vara mycket negativ.

Det är utomordentligt allvarligt att extrema politiska högerkrafter skaffar sig en politisk maktposition i ett av Europas största och viktigaste länder. Det innebär att idéer, som de flesta hoppats hade förpassats till historiens skräphög, åter visar upp sitt förhatliga ansikte.

Den politiska utvecklingen i Italien kan bli en signal och en stimulans för liknande politiska krafter i andra delar av Europa.

Sveriges statsminister bör självklart ta avstånd från dessa krafter. Inte minst mot bakgrund av det europeiska samarbetet är det nödvändigt att vi klart och entydigt bekämpar den extrema högern och fascismen.

Är statsministern beredd att revidera sin uppfattning om faran av fascism och högerextremism i Italien?

Vilka politiska initiativ och åtgärder anser statsministern är påkallade för att bekämpa nyfascism och högerextremism i Europa?

9 § Anmälan om frågor

Anmälades att följande frågor framställts

den 22 april

1993/94:475 av *Ingbritt Irhammar* (c) till utbildningsministern om Högskolan i Kristianstad:

Högskolan i Kristianstad planerar att flytta till tidigare P 6:s område i Kristianstad. Högskolan har i förhandlingar med Akademiska Hus i Lund AB kommit fram till ett preliminärt hyresavtal. Parterna har enats om en hyrestid om 20 år från inflyttningen med en uppsägningstid på två år och med fem års förlängningstid.

Enligt gällande bestämmelser skall dock den del av avtalet, som omfattar hyrestiden, underställas regeringen innan slutligt avtal kan tecknas. Regeringen har hitintills inte lämnat något sådant bemyndigande. Mot denna bakgrund vill jag fråga utbildningsministern:

Vilka intentioner har regeringen med Kristianstad Högskola?

1993/94:476 av *Stina Eliasson* (c) till jordbruksministern om fällavgifterna på älg:

Enligt de riktlinjer som fastslogs genom en proposition 1991/92 och som riksdagen godkände, är avsikten bl.a. att några medel ur länens viltskadefonder, som bildas av fällavgifterna för vuxen älg, inte längre skall tillföras viltskaderegleringsfonden. Dessa fonder skall byta namn och få en annan funktion än tidigare. 1980 års förordning om ersättning för vissa viltskador m.m. skall upphöra, och bestämmelserna om de länsvisa fonderna skall i fortsättningen finnas i jaktförordningen.

Jämtlands län har för närvarande landets lägsta fällavgift, 200 kr. Reglerna är sådana att av dessa 200 kr måste 100 kr överföras till viltskaderegleringsfonden. Att hälften av de avgifter länets jägare betalar in går till en central fond och nyttiggörs på annat håll är inte tillfredsställande för länets vidkommande.

Inför varje jaktår har länsstyrelserna att fatta beslut om fällavgiftens storlek.

Då tanken uppenbarligen synes vara att nya bestämmelser skall gälla på området från den 1 januari 1995 är det angeläget för länsstyrelserna i deras planering att i god tid dessförinnan veta vilka förutsättningar som skall gälla framöver. Därför vill jag fråga jordbruksministern:

När beräknas de nya reglerna rörande fällavgifter och deras användning m.m. föreligga?

10 § Kammaren åtskildes kl. 12.39.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Måndagen den 25 april

1 § Justering av protokoll	1
2 § Svar på interpellation 1993/94:104 om den setukesiska folk- gruppen	1
Utrikesminister Margaretha af Ugglas (m)	
Peeter Luksep (m)	
3 § Svar på interpellation 1993/94:109 om antipersonella minor . . .	4
Statsrådet Ulf Dinkelspiel (m)	
Christina Linderholm (c)	
4 § Hänvisning av ärende till utskott	10
5 § Förnyad bordläggning	10
6 § Bordläggning	11
7 § Meddelande om remissdebatt	11
Talmannen	
8 § Anmälan om interpellationer	
1993/94:139 av Sten Andersson i Malmö (m) om bidragen till de politiska ungdomsförbunden	11
1993/94:140 av Hans Göran Franck (s) om valutgången i Italien	11
9 § Anmälan om frågor	
1993/94:475 av Ingbritt Irhammar (c) om Högskolan i Kristian- stad	12
1993/94:476 av Stina Eliasson (c) om fällavgifterna på älg . . .	12

